

نور و یوردی

نورک او مہاقلربک ناسر افطاری آیلر مجموعہ در

جلد : ۱ — ۲۱

شباط ۱۹۲۸
اون یدنجی سنہ

صافی : ۲ — ۱۹۶

الك اختیار آوشار تورکی نزدنده

اویاندیرمق ایسته‌دیکی زمان مانع اولدق. بر آرزو کرا
فصل‌ایتمزه کندیل‌کنندن اویاندی، مسافر اولدیغمزی
بیلنجه حال و خاطر صوردی. آرتق پنجره دن اینمشدی.
تسیحنی النه آلارق سجاده‌سنه اوطوردی. یانی
باشمزه‌کی اوجاغه ته‌زه‌ک آتدیله.

محمد بك : « قوجه بك ماشالله کور کولیسك
آوشارك اسکی حالیرینی بکله بر آ کلتساک آ..» دیدی.
قوجه بك بوپوک جزوه‌یی النه آلارق اوجاق
باشنده مسافرلرینه قهوه پیشیرکن سوزه شویله
باشلادی :

«آوشاراسکیدن کونش پادشاهنک سلاله‌سندمش.
خراساندن سوکوب کلشیر و بوراده یرلشمشیر.
صوکرا اونلر کری سورولونجه بورالری برمدت
خالی قالمش. تکرار کری کلشیر. نه عسکر
و نه ده عشر ویرلرمش. سالیانی کندی بکری
طوبلارمش. بن‌داها کنجک ۱۲۶۵ ده یوزغاددن
مجیدباشا اسکان ایچون کلدی و تکمیل آوشاری
یوزغاد و آتقره طوبراغنه سوروب کوتوردی.
آوشار ۱۲۶۹ سنه‌سنه قدر اسکانده قالدی [*]
بزاسکیدن بوراده دام طاش ییلمز، چادیرلرده اوطورور،

[*] دادال اوغلنک اسکان اوزرینه سویله‌دیکی
بر پارچه‌یی قیصری مدعی عمومی معاوی احمد بك
لطف ایتشلردی. تشکرله بورابه درج ایدیوزم :

ایلیت ایلیت (خقیف) سحر یلی اسیر
کاوور داغلرینک باشی دومانلی
کوکل پنمش عشق آتیه آشیرور
بره بکله داشقنلغک زمانی

آشاغیدن اسکان اوی کلیور
کوتولرده قوچ یکیده کولیور
کتابک دیدیکی کونلر اولیور
یوقسه دور دوندی آخر زمانی

آشاغیدن اسکان اوی کلنجه
صاراروبده کل بکزم صولنجه

۱۹۲۶ حزیرانی نهایتده قیصری لیسه‌سی
ادبیات معلمی یحیی صائم بکله برلکده اون کون قدر
بازار اورهن ناحیه‌سندده کی آوشار کوی ویایلارینی
دولاشارق قره‌جه اوغلان، دادال اوغلی کی خلق
شاعرلرندن بعض پارچه لرطویلامش، آغیتلره، خالای
تورکولرینه دائر تدقیقاتده بولونمشدق. برکون
آوشارک الک اختیاری اولارق طانیلان حاسسا
کویلی طوقسان بشلک قوجه بکله زیارتنه کیتمه
قرار ویردک. وقتیله اونک آوشار ایچنده الک ای
پیشی، قاوغا و صاوا شده الک جسور اولدیغنی ایشیتمشدک.
آت اوستنده کیدرکن رهبرمن محمد بك وقوغاتله
زنکین حیاندن یکی بعض حکایه لر نقل ایتدی :

— بر مسئله دن طولانی اونی عزیزیه ده برسنه‌یه
محکوم ایتدکلری زمان زیارت ایدن اقربا و یارانی :
«قوجه بك، بونک صوکی نه اولاجق.» دیعشیر. قوجه
بك جواباً : «نه اولاجق، آلتی آی صاغ قابورغه‌مک، آلتی
آی ده صول قابورغه‌مک اوستنه یاتار و چیقارم.» دیعش.
ینه‌دیگر بر مسئله دن دولایی نیکده ده حبس ایدلیدی
زمان رفیق‌ه‌سی شویله بر آغیت یاقش :

شپندی (شیمدی) نیکده غار (قاری) اولا
چوخ آغلاسام عاری اولا
اویچ دوشه کده یاتماز ایکن
بورغان دوشه‌ک واری اولا

نیکده‌نک شه‌ه‌ری غونیه
بویله اولورسه باتار دونیا
سن نه بیلک آغلامای
آغا مصطفام قاخ‌ده اوینا [*]

* *

اسکی بره‌یوکه یاصلانان دامک مسافرا و طه‌سنه
کیردی کمز زمان قوجه‌یکی قالین دیواره آچیلان پنجره
ایچنده اویور بولاق. آبانی صاریغنی باشندن چیقار.
مامشدی. آیاغنده مست وارحی. یاشادینی سنه‌لری
سایان بوروشوققلر یوزنده پک حس ایدلیور. خقیقجه
خورولدا یوردی. بوپوک اوغلی مصطفی بك پدرینی

[*] مصطفی چوجقنک آدیدر.

عازبه به ملو توشنجه قورشونك بش - آلتیسی آغز سزه
آلیردی . قباقدن آووجه باروت دوكر توفكه قور،
قورشون ده اولله ردك . باروت قویوب صیق وورمق
یارم ساعت سوردی ایچون اون هیچ یاپازدق .
چركس كلدیکنده بن اوشاق ایدم . آوشارلر جوق
غوغا ییتدیلر . چركسی ییلدیردیلر . چركك (کوزی
كوك، بکزی صاری، کییدیکی دری، یدیکی داری)
اولدینی ایچون روس ظن ایتدك . اوللریته باقیلدی،
برقاچ دانه سی سنتسز چیقدی . ایلک عجوی آوشارلر
یاپدی . چركسلر تر جانله مسلمان اولدقلری ییلدیردیلر .
نهایت سلطان عزیزك امر یله اوچ باشا كلدی .
عزیزه نك ، لندی یی برده حكومت قوناغی وعسکر
قوغوشی قوردیلر . چركس ایله آوشاری
باریشدیردیلر . قبله طرفی آوشارك، پویراز طرفی ده
چركك اولق اوزره شروط قویدیلر . آرتق اودن
صوگرا دوله عسکرده ، اغنام ده ، سالیازده وبردك،
غیری کویلی اولدق .

يك كلدیکی زمان قوجه بك :

« آوشارك قاعده سنه كوره داوارك ماشی
صفره به کتیرلسه ، او اوکا باغشلاش اولور .
بوپورك ، اكر بوندن فضله وارده کتیرمبورسم ،
یدیکم يك حرام واسون » دیدی .

دوكون عادتلرندن بحث آچیلمشدی . قوجه بك
شو صورته آكلاندی :

« مثلاً عزیزه ده علی آغانك قیزن دویدم آ،
نه اوغلام، نه قرداشم دویمادن بیتر کیدر دوغری
علی آغانك او طه سته اینردم . اكرام، عزت وروز .
یمکی یه دكدن صوگرا قیزك باباسنه خطاباً : « بر قیزك
وارمش ، نشانلیمیدر ، باشی بوش ایسه ، خصم اولمه
بلمدم » دیرم . علی آغابکا : « بر هفته رخست ویر . » دیر،
ایچون كلدیکی کیمسه دویئاز . بر هفته صوگرا
علی آغایه بر آتلی کوندریرم . کوندریکم آدم
ایچون کیتدیکی بیلمز . علی آغانكته : « قوجه بكك
آدمی میسك؟ » دیر . اوده اوت : « سلامی وار . » دییه جواب
ویرر . علی آغا : « یکی باش اوستنه . » دیر . حریف
کایر . بن صورارم : « علی آغا اوده می؟ » اوده : « اوده ،
اوت باش اوستنه دیدی . » دیر .

آرتق بونكله ایش بیتش ساییلر بش - اون
كشيك غلبه اتی کیدر ، شربت ایچرز . اوچ آی صوگرا
فرق الی آتلی ایله تکرار کیدرم . بش - آلتی
داوار بوغازلایر ، سلاخلر باغشلائیر ، قادین کوندرر ،

یازمه قدر چوقور اووه طرفلرنده قالیر ، صیباق
باشلانجه تکرار پورلره کایردك . چوقور اووه
طرفلرنده جرید ، تهجیری ، لهك ، صیرقیتلی کبی
عشیرتلر واردی . آوشار بالخاصه تهجیری ایله غوغاده
ایدی . باشلیجه آوشار اویماقلری ده شونلردی .

خال اوشاغی (خلیل اوشاغی) ، قاراشیقلی ایمر
اوشاغی (امیر اوشاغی) ، ابراهیم بك ، قوجه ناللی ،
توروق ، عرب حسنلی ، دهلله ر . قوجه بك کندیس
عرب حسنلی اویماغنك بکلرندن ایدی . اسکیدن بش
بيك اولی آوشارك سالیانی آلیرلردی . (سالیان =
سالفین = ویركو) . اویماقلر كخیالقلره بولونمشدی .
قوجه بك صوگره قیسریده رژی مفتش كننده بولندی
زمانی آكلاندی : « قارغی ایله كزردم ، یاغده دایما بش
- آلتی آتلی بولونوردی . بر بشك (برنوع توفك) ،
صرع شده حاضرلار تان باروت قباغی ، براوقفه باروت ده
آیریمجه چهنه (چانطه) ایچنده بلده آسیلی بولنوردی .

مال مالكم سیفی (برقوش اسمی) کوزلم قانجه
قایاق (دونهك) عثمانیلر سزه امانی

دادال اوغلم سوداسی وار باشمده

کوندوز خیالمده کیجه دوشومده

آلتقان توفك ایله داغلر باشنده

عزراشیلدن باشقه سنه قارشى قومامی

آوشار اسكانی یاپانلر آراسنده بر جاد اوغلی

احمد آغا واردر . آلتشکی چوق بوپورك اولدینی ایچون

(جاد اوغلك آتقی) افاده سی ضرب مثل حکمنه

کچمشدر . جاد اوغلك خاطره سی آوشارلر آراسنده

حالا محفوظلر . زیرده کی پارچه لری قیادی ناحیه

مدبری علی رضا بکه متشكرم :

ماغرا چوکنه قاوغا قورولدی .

اوتدی توفك داوولبازلر وورلدى ،

دویدی بوزوخلینك بلی بوکولدی ،

استانبوله ایندی اوکی بکلرك .

اسکیدن مرکزی بوزغاد اولق اوزره سیواس

داخل اولدینی حالده صرع شده قدر اولان آربالغه بوزوق نامی

ویرلردی . بلی قیریلان بوزوقلی بوراده جاد اوغلی

احمد آغادر .

قوزان اوغلی ده آتدیغی دوشورر

جاد اوغلی تبدیلی (تدبیر؟) شاشیرر

خلیل اوغلی کومه لهك داغلری آشیرر

اکیل بره کومولهك داغلری .

کوتورلر و آت علی الا کثر آجی آجی کیشنه رمش (**)
آوشارلرده مزار طاشلرینه قیلیچ ، رووه لوه ،
توفک ، قهوه طاقی حائل رسملرینی یایمق عادتدر.

کیجه بی حاسساده مسافر اولار ق کچیرد کدن
صو کرا ایرتسی صباح سوتلی یمکله صاغلام برقهوه
آلتی یایوب ملک غازی به کیتک اوزره قوجه بکدن
اذن آلیرکن :

« قوجه بک مساعده ایدرسه کز فوطوغراف کزی
چکلم ، برخاطره اولار ق قاسین . » دیدک . قوجه بک
تعصب کو سترمدی :

« پکی ، او یله ایسه آت اوستنده بر رسمی
چکیک . » دیدی . کنجک زمانندن قالان قلنجی
قوشاندی . اوشاقلرک کتیردیکی حاشاری بر آغیره
بندی . اکرک اوستنده دیم دیک دوریوردی .
قلنجی چکیرک اولوده دور یاپدیغی کوردیکمن
زمان آنجق قوجه بکی حقیله طانیشدی .

(**) سابق توقاد والیسی قدری بک افندیدن
آوشارلرده بری اولمده دن اولورسه مزارینه بر
دیرهک دیکیرک اورایه کلین البسه سنی قویدقلرینی
صو کرا دن ایشیتدم .
ح . ز

کوی او قورم . اولنرده او کوزی ، داواری ایله دوکونه
کلیر . اوچ بش کون دوکون ایدرز . قیز هدیه
کتیرر . داوار کتیره نه قیزک هدیه سی ویریلیر .
اوزمانلر کچدی . شیمدی اشک بازارانی ایدرکی
دونور کلدیم دیرلر . (*) قوجه بکه بعض آغیتلر
سویته رک اولری یازوب آلدق . آوشارلرده اجلیله
اولنلرله حرب ویا دوکوشده قورشونله اولنلر
آراسنده فرق کوزه دیلیرمش . حربده اوله نک قانی
البسه سنی ، یا خود اوده قالان اشیاسنی بک یقین اولان
زوجه ، والده ویا همشیره سی اورنایه قور ، آغلایه رق
شرق سویلر ، اونک سویلیدیکی زیارته کانلر تکرار
ایدلرلر . آوشارلر عمومیتله جنازه وقوعنده
یقایوب نمازینی قیلدقن صو کرا حلوا یاپارلر و اونی
یوققه اکمک آراسنه قویارق دها قبرده ایکن اهاییه
ویرلرلر . قرق کون اولورسه (یس) اوقوتیرلر ،
بو بوک بکلردن بری اولورسه حیاتنده ایکن بندیکی
آتنک اوستنه البسه سنی قویارق مزارینه قدر

(*) یکی آوشاردو کونلرینه عائد تفصیلات آناتولی
دوکونلرینه عائد دققلرمله برلکده عرض اولنه جقدر .

ح . ز

